

Մարդս կրնայ իր խելքն ու կարծիքները մինչև հետու տեղուանք տարածել. բայց քե՛ որ ցած խելքի տեր է, իր ազդեցութեանը մեջ ամենևին մեծութիւն չկայ :

Մարդուս բնատրութեանը վրայ ոյժ ունեցող ազդեցութեան աւելի ազնուական ազդեցութիւն միքէ կրնան ըլլայ. եւ ով որ այնպիսի ազդեցութեան տեր է՝ միքէ մեծ գործողութիւն ընող պիտի ջնամարուի՝ որչափ ալ իր մքնուորտը ամփոփ եւ աննշան ըլլայ :

Հայր ու մայր մը որ աղքատիկ տան մը մեջ իրենց որդւոցը մեկուն միայն սիրտը կատարեալ բարւոյն սիրովը կը վառեն, կը սովորեցընեն անոր այնպիսի գորաւոր կամք մը ունենայ որ ամեն տեսակ փորձութեան դիմանայ, եւ այս աշխարհիս

Մարդուս կեանքը զատ ի վեր ու դժուար ճամբայ մըն է, որ սեպացեալ ժայռերու եւ անդնդախոր գահալիճներու մեջէն անցնելով դէպ ի երկինք կը տանի : Տեսքը հետուէն այնպէս անուելի է որ խիստ շատ մարդիկ վրան նայելով ալ կը սուկան : Պատանւոյն մեկը այն պարսպաձեւ ժայռին տակը կանկ կառնէ կը կենայ. քերես անդունդին եզերքը բուսած քանի մը մանր ծաղիկներու վրայ կը զմայլի, կամ քե՛ ձորակին խորը տեսնուած լճին կապտագոյն տեսքէն կը յափշտակուի : Մինչդեռ կեցեր կընայի քե՛ բնութիւնը ինչ զարդարանքներ տուեր է իր ամայի անապատներուն անգամ, կամաց կամաց այնպիսի բույուրիւն մը կուգայ վրան որ զգայութիւնները կը բարձրն ու հոգին ալ ուժէ կիչնայ : Այն ատեն կը մոռնայ բոլորովին քե՛ իր երթալու տեղը ո՛ր է, մանաւանդ որ ճամբուն դժուարութիւնն ալ առջեւն է : Աչքը մեկդի կը դարձընէ, ճամբուն մեկ կողմը կընտրի ու զլուխը կուրծքին վրայ կախած յուսահատեալ կը մնայ :

Մարդուն մեկը՝ երկար փորձառութեամբ այս աշխարհիս ունայնութեանց եւ փորձանացը դէմ կենալու լաւ վարժած՝ կը մոռնայ պատանւոյն, մեջքը՝ գօտի կապած, անվախ դէմ կը դնէ լեռներուն վրայէն փչած հովին՝ որ իւր հագուստները առազատափ պէս կուռեցընէ : Պատանւոյն դիմացը շիփ շիտակ կեցած, ձեռքին մեկը անոր

բարոյական պատերազմներէն օգուտ քաղէ, անոնց ազդեցութիւնը շատ աւելի գերազանց է քան քե՛ կեսարի պէս մարդու մը ազդեցութիւնն որ բոլոր աշխարհն ուզէ նուաճել : Անոնց գործողութեան գերազանցութիւնը միայն աղէկ ըլլալու յատկութեանն է. ով կրնայ ըսել որ այն աշխարհակալին ըրածէն ալ վեր չէ՝ նոյն իսկ ընդարձակութեանը կողմանէ : Ո՞վ կրնայ ըսել քե՛ այն տղան՝ որ անոնցմէ այնպիսի սրբազան եւ անշահասէր սկզբունքներ կը սովորի՝ նոյն սկզբունքները մինչև շատ հեռուներ ջտարածեր, կամ քե՛ այն ազդեցութիւնը՝ որու անձանօք աղբիւրն իրենք եղան՝ երթալով ջրայննար ու ամբողջ ազգ մը եւ բոլոր աշխարհն ջլուստորեր :

ՉԷՆԻՆԿ :

Պ Ա Ս Ս Ն Ե Կ Ո Ւ Թ Ի Կ Ն

կերկընցընէ քաջութեամբ, մեկալովն ալ ճամբան կը ցուցունէ դէպ ի վեր :

« Ելիր, ով պատանի, ետեսնուս եկու. մենք ալ ատենով վնասութիւններ ունեցեր ենք, մենք ալ արտսունք բափեր ենք : Մարդուս հոգին աշխարհիս դուռն ենք մտած ատեն՝ կարծես քե՛ եկած տեղին զմայլական օղովը տողորուած՝ շատ դժուարաւ կը վարժի աշխարհիս նոր օղին : Քանի որ աւելի մօտ է այն խորհրդաւոր վիճակին ուսկից որ եկած է, քան քե՛ այն վիճակին դէպ ի ուր որ կը դիմէ, եւ ուշ պիտի հասնի, կարծես քե՛ զղջացած է գալուն, ու կուզէ ետ դառնալ. կը խնդրէ յախտնականութենէն որ նորէն բանայ իրեն այն դուռը ուսկից հազիւ քե՛ եկեր է. կը գանգատի քե՛ այս ինչ փորձանք է գլխուս եկածն որ հարկադրուած եմ եւ ալ ուրիշներուն պէս գանազան նեղութիւններու եւ տառապանաց երկար ճամբէն անցնելով ելլել աշխարհէս : Իսկ երբոր ճամբուն կեսը հասնիս ու ելած տեղիդ մեջտեղը կենաս, այն ատեն միայն կրնաս ուղիդ կարծիք մը ունենալ կենաց երկու ծայրերուն վրայ, եւ իրաւունք կուտաս Աստուծոյ դատաստանին որ կը պարտաւորէ գմեղ այս քու քալած դժուար ճամբեդ իր քովը դառնալ, զոր դուն ալ մեզմէ ետքը պիտի սիրես :

« Ելիր, ով պատանի, գլուխդ վեր առ, արտսունքը սրբէ. փուճ տեղը ճամբուն խտտերը անով

մի բրջեր, փուճ տեղը լճին ականակիտ ալեացը հետ գանիկայ մի խառներ : Բոյսերը զովացընելու

եւ աղբիւրակներուն ջուր հասցընելու համար Սատուած երկնային զուտ ջուրերը պատրաստած

G. STAAL. INV.

LAVIEILLE. SC.

ՊԵՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ

Է : Մարդուս աչքեն վազած ցօղը լեղի է ու աղի , մեր մրրկալից կիրքերուն դառնօրեամբը տողո-

րուած է, եւ անոնց սաստիկ կրակը կընանդարտեցընէ : Պետք է սովրիլ կիրքերդ սանձել՝ քանի

որ անոնք արտեւանունքդ ջնն ցամքեցուցած ու սիրտդ տակնոււրայ ջնն ըրած : Բնութիւնը անոր համար մեզի կիրք տուեր է որ անոնցմով մեր ազատութեան փառքը աւելցրենք : Անոնք մէյմէկ գորաւոր խրաններ են որ կամբերնիս կատարելու կը դրդեն զմեզ . որ քեպետ եւ վտանգաւոր՝ բայց միանգամայն եւ փառաւոր գործողութիւն է : Միքէ դուն այ ջնն զգար սրտիդ մէջ այն կիրքերը . անոնք են անա որ քեզ կը փութացրենն առաջ երբայու :

« Ելիր, ո՛վ պատանի , քաջութեամբ ձեռք տոնորէն ճամբորդութեանդ զաւազանը , ելիր մեկտեղ ելլենք ճամբայ : Ընկերութիւնդ միտքս պիտի բերէ այն անուշ տրտմութիւնները որով պատանեաց հոգին կը մաքրուի կը գտուի . քերեւս օգտակար ըլլայ քեզի զիտնալը քէ ինչ կերպով կարելի է անոնց յաղթել , եւ անոնց տեղը ինչ աշխատանք պետք է ընել : Պատանիները քանի որ իրենք իրենց վրայ անպտուղ կարողութիւններ կը տեսնեն՝ սրտերնին կը կոտորի . քանի որ կը տեսնեն քէ իրենք զիրենք ինչպէս որ պետք է կը ձանջնան ու ջնն կրնար ուզածնուն պէս վայելք ընել՝ կընեղասրտին : Անոր ետեւէն այ ուրիշ տառապանքներ կուզան : Բանի գործի հետ ըլլալ սկսելուն պէս՝ փուճ ու մուճ զբաղմունքով ժամանակ կը կորսնցըրենն՝ առանց հոգինին զբաղեցնելու , եւ դարձեալ կընեղասրտին որ այնչափ աշխատելու ու քիչ առաջ երբայու է : Աշխարհիս վրայ մարդուս սիրտը ոչ երբէք գոհ կըլլայ . բան մը չկայ որ անոր բաղձանքները լեցընէ : Այն գործունեութիւնն անգամ որ դուն հիմայ այնչափ կուզես ունենալ , եւ շատ դիւրութեամբ այ կրնաս ձեռք ձգել , դարձեալ բաւական չէ քու բաղձանքներդ կատարելու : Անոր այնչափ քեզի ախորժելի երեւնալուն պատճառն այս է որ պատկեր է այն անասնման եւ անարատ գործունեութեան որ հոգիդ ի հանդերձեայն միայն պիտի ունենայ :

« Ելիր, ո՛վ պատանի , ելիր երբանք որ հոն վերը հասնինք . այն սեպացեալ լեռնէն ճանկոտելով վեր ելլանք , եւ վեր ելլելէն ջճանձրանանք : Իրարու ցուցընենք անդադար այն նպատակն որ անդադար աչքերնէս կը ծածկուի : Ճամբուն ամէն մեկ դարձուածքին կը գոչէ տառապեալ հոգին . Տէր Աստուած , ճամբուն ծայրը հոս չէ՞ արդեօք :

Անաստուած մարդը , որ մահը իր անարգ զուարճութիւններուն վերջ տուող բան մը կարծելով անկէց կը սոսկայ , ճամբուն ամէն մեկ դարձուածքին կաղաղակէ դողալով . Ո՛վ ջքութիւն , միքէ հոս պիտի կլլես դու իմ բոյր հարստութիւններս ու հեշտութիւններս : Բայց աստուածային նախախնամութիւնը՝ ոճանց յոյսը ի դէրեւ կը հանէ եւ այցոց երկիւղը կը ծաղրէ , եւ կը կանչէ ամենուն . Առանջ զնացէք , քայեցէք , եւ աշխարհիս աղեկութիւններուն ու գեշութիւններուն ծանրութեանը համբերեցէք , մինչեւ այն օրն որ ես ամենուդ ճշմարիտ բարիք եւ ճշմարիտ չարիք բաժնեմ . այն աւուր սպասելով պիտի ապրիք , եւ այն յուսոյ ակնկալութեամբ պիտի աշխատիք :

« Ելիր, ո՛վ պատանի , մտիկ ըրէ ինչ կը կանչեն ազգք եւ ազինք միանգամայն , եւ նոյն իսկ կոյր բնութիւնը իր բոյր գօրութեամբը : Արեւմտաքին ցուրտ երկնքին տակ՝ մարդիկ երեք հազար տարիէ ի վեր է որ կը խրախուսեն մեկզմէկ այս դժուար ու զառ ի վեր ճամբէն վեր ելլելու , քեպետ եւ զազարը հասնելու ատենը դեռ շատ հեռու է մեզմէ : Քանի քանի դարեր են որ Արարչին տիեզերաց կամօքը՝ աշխարհիս ստեղծագործութեամբը աշխատութեան մեծ օրէնքը կը կատարուի . օրէնք մը որ ամենայն արարածոց վրայ անհրաժեշտ կերպով դրուած է : Մեր հայրերը աշխարհս բնդացուցին , շնչասպառ ու պառակտեալ ձգեցին զայն մեզի , բայց իրենց քաջութեան փառաւոր նշանները ամէն բանի վրայ բողոցին : Սովորեցուցին մեզի քէ ժողովրդոց կամքը ու տարերաց գօրութիւնը ինչպէս նուաճելու է . մարդկային ազգիս ու տիեզերաց վրայ իրենց արիական առաքինութեան եւ անխոնջ հանձարոյն կնիքը կոխեցին , սարսափած մարդկանց առաջը բարերադրութեան ճամբան բացին : Անոնց զիցսագնական աշխատանքով շտկած ճամբան մենք մեր բույութեամբը անպատիւ ջընենք . համարձակ քայլենք առաջ երբանք դեպ ի յայն նպատակն որ իրենք ցուցուցին մեզի , եւ հազիւ քէ կը ցան հեռուանց նշմարել : »

Թարգմանեաց ի գաղղիական
 ՄԻՆԱՍ Ն. ՄԻՍՍԵԵԱՆ
 Աշակերտ Արեւ. Բագ. Վարժարանին :

— 00000 —